

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Suomussalmen kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Erno Heikkinen, kunnanjohtaja, 044 777 3344, erno.heikkinen@suomussalmi.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Suomussalmen kunnanhallitus 22.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Pääsääntöisesti kyllä. Uudistuksen valmistelussa ja toteutuksessa otettava maantieteelliset erot huomioon ja palvelutuotannon toteutuksen on pohjauduttava alueen kuntalaisten palvelutarpeeseen. Perusterveydenhuoltoa on myös vahvistettava. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisessä maakunnan ja kunnan tehtävänjako tulisi olla selvemmin määritelty ja kuntien rahoitus tehtävän hoitamiseen riittävästi turvattu.

Kuntiin jäävien tehtävien kannalta on tärkeää huomata, että uudistus koskisi myös opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja. Ne siirrettäisiin lakiesityksen mukaan sote-maakuntien tehtäväksi. Laissa säädettäisiin opiskeluhoollon palvelujen tuottamisesta lähipalveluina kouluissa ja

oppilaitoksissa. Suomussalmen kunta painottaa lausunnossaan, että oppilashuollon tulee työskennellä kouluilla lähipalvelujen turvaamiseksi. Uudistuksessa riskinä voidaan pitää sote-maakunnan etääntymistä kuntien opetustoimesta ja oppilaitoksista. Maakunnalla tulisi olla mahdollisuus arvioida omista lähtökohdistaan, onko tarkoituksenmukaista sopia tehtävien hoitamisesta kunnan kanssa esim. oppilashuollon palveluissa.

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei tässä vaiheessa sisällytetä sote-maakunnan tehtäviin, joten kuntien paikalliset ja alueelliset ero huomioiden kunnilla tulee olla oikeus järjestää ympäristöterveydenhuollon palvelut itse, alueellisessa yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai sopia tehtävän hoitamisesta maakunnan kanssa.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Pelastustoimen tehtävät siirtyivät vuoden 2004 alussa yksittäisiltä kunnilta kuntien ylläpitämien alueellisten pelastuslaitosten hoidettaviksi. Pelastustoimen alueellistamisen vaikutuksia on tutkittu tarkasti ja tutkimuksien perusteella voidaan todeta, että pelastustoimen alueellistaminen on yhdenmukaistanut ja parantanut pelastustoimen palvelutasoa. Parantuneen palvelutason keskeisenä tekijänä on ollut toiminnan kehittämisen perustuminen pelastustoimen aluetta koskevaan kokonaisvaltaiseen riskikartoitukseen ja sen tulosten hyödyntämiseen ilman hallinnollisia kuntarajoja.

Pelastustoimessa on ilman esitettyä muutostakin merkittäviä rahoituksen korotuspaineita, johtuen mm. pelastustoimen toimintavalmiusohjeen edellyttämistä paloasemaverkon parantamishankkeista, paloasemakiinteistöjen elinkaari- ja sisäilmaongelmista, lisääntyvistä ICT-kustannuksista, lakisääteisen korkean turvallisuuden verkon (TUVE) käyttöönotosta, puutteista palvelutasossa, sekä osassa pelastuslaitoksia käytössä olevan varallaolojärjestelmän muutoksista. Indeksitarkistukset eivät riitä kattamaan näitä korotuspaineita. Osa ICT-kustannusten noususta liittyy parantuvaan kyberturvallisuuteen, joten ICT-kehitys ei sellaisenaan kevennä kustannuksia toisaalla. Pelastustoimen rahoituksen osalta voidaan todeta, että pelastustoimen kokonaisrahoitustarve on merkittävästi suurempi kuin hallituksen esityksessä kuvattu rahoitustaso.

Esitys tulee merkittävästi lisäämään valtiojohtoisuutta, sisältäen varsin monimutkaisen ja yksityiskohtaisen seuranta- ja neuvottelujärjestelmän. Uhkana on, että valtiojohtoisuuden merkittävä lisääminen vie pelastustoimen resursseja kentältä keskushallintoon ja heikentää näin ollen pelastustoimen alueen vaikutusmahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä.

Ehdotettu esitys ei varmista nykyistä enempää pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen synergiahyötyjä tai pelastustoimen palveluntuotantokokonaisuuden toteuttamista harvaan asutuille alueille. Ehdotusta tulisi muuttaa siten, että ensihoitopalvelukokonaisuuteen sisältyvien tehtävien toteuttaminen yhdessä pelastustoimen kanssa olisi kansallisesti velvoittavampaa kuin nyt on esitetty. Tämä on erityisen tärkeää harvaanasutuilla alueille, joissa palveluntuotannon toteuttaminen edellyttää innovatiivisuutta, ketteryyttä ja yhteisten resurssien tarkoituksenmukaista hyödyntämistä asiakaslähtöisten, oikeanaikaisten ja vaikuttavien palvelujen toteuttamisessa.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Kyllä toteutuu. Demokratiamalli noudattaisi kunnallishallinnon periaatteita. Lisäksi sote-maakuntiin tulisi vaikuttamistoimielimiä, mm. nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto, vanhusneuvosto jne. Lisäksi lakiluonnokseen on sisällytetty kansalaisaloiteoikeus sote-maakunnan asukkaille.

Sote-maakunnan ylin päätöksentekoeelin valittaisiin suorilla vaaleilla ja asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet turvattaisiin myös sote-maakunta-strategiassa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Kunnat ja maakunnat ovat tulevaisuudessa samaa menoerää suhteessa valtioon (paikallishallinto), joten jos maakuntien rahoitus ei riitä, syntyy uhka kuntien valtionosuuksille.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

1. Toimitilojen hallinnointi on alkuvaiheessa tarkoituksen mukaisinta järjestää paikallisella tasolla ja myöhemmin alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.
2. Ehdotuksen mukainen tiukka investointien rahoitusmalli, jossa pohjana on laskennallinen lainojen hoitokate ja olemassa olevien lainojen määrä, voi aiheuttaa maakunnille ongelmia toteuttaa kehittämisen kannalta välttämättömät investoinnit. Varsinkin mikäli maakunnalle siirtyvä poistonalainen käyttöomaisuus on jo elinkaarensa päässä, pelkästään poistojen varaan rakennettu korvausinvestointien rahoitusmalli ei ole riittävä. Rahoitus ei voi pohjautua pelkkiin laskennallisiin tunnuslukuihin vaan sen tulee perustua todelliseen tarpeeseen.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Puuttuu ympäristöterveydenhuollon siirtäminen sote-maakunnan tehtäväksi.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Säädökset turvaavat saatavuuden, mutta käytännön toteuttaminen nousee tärkeään rooliin. Lakiluonnoksen mukaisesti terveydenhuoltopalvelut on järjestettävä väestön tarpeiden mukaisesti ja lähellä asukkaita, paitsi jos palvelujen alueellinen keskittäminen on perusteltua palvelujen laadun turvaamiseksi. Saavutettavuudessa (tosiasialliset mahdollisuudet käyttää palveluita esim. pitkien välimatkojen, esteettömyyden ongelmien, taloudellisten esteiden tai muun vastaavan vuoksi) on vaihtelua eri alueiden ja eri väestöryhmien välillä. Yhdenvertaisuus pitää pystyä turvaamaan myös näissä olosuhteissa.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Haasteena tulee olemaan se, miten maakunta pystyy huolehtimaan kansalaisten palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Pelastustoimen hallinnonalalla ei aikaisemmin ole ollut omavalvontaohjelman laadintavelvoitetta. Omavalvontaohjelman laadinta ja käyttöönottoaminen on kuitenkin

tarkoituksenmukainen osa pelastustoimen hallinnonalan laadunhallintaa ja jonka sisältötietoa tarvitaan verrattavuuden, vaikuttavuuden arvioinnin ja toiminnan kehittämisen tueksi.]

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Kansainvälisten erityisresurssien sijoittamisessa on tarkoituksenmukaista huomioida alueellinen riskiprofiili ja toimintaympäristön erityispiirteet siten, että ne tukevat pelastustoiminnassa hyödynnettävien erityisresurssien ylläpitoa, suorituskyvyn kehittämistä ja käyttöön saamista kaikissa onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Lähtökohtana erityiskaluston sijoittamiselle tulee olla pelastuslaitosten yhteistoiminta ja erikoiskaluston sijoittaminen tarkoituksenmukaisella tavalla koko Suomen alueelle. Erikoiskaluston sijoittaminen ja muodostelmien perustaminen voidaan toteuttaa järjestämislakiehdotuksen 5 § yleisperiaatteiden mukaisesti sote-maakuntien yhteisen päätöksen perusteella. Esimerkkeinä koottavista erityisresursseista voidaan mainita mm. metsäpalo- ja tulvantorjuntavalmiudet, CBRN- valmiudet, rauniopelastaminen, kylmäpelastaminen, kansainvälisten pelastustoiminnan resurssien ylläpito ja koordinaatio, erityisresurssien hälyttäminen (24/7) tilannekeskus jne. Tilannekeskuksen osalta voidaan vielä todeta, että päätöksen kansallisten erityisresurssien lähettämisestä kansainväliseen toimintaan tekee sisäministeriö, jolloin pelastustoimen valtakunnallinen 24/7 tilannekeskus voisi toimia sisäministeriön tukena kansallisten erityisresurssien hälyttämisessä.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen sekä hälyttämisen koordinaatiotoiminto olisi tarkoituksenmukaista koota pelastustoimen 24/7 valtakunnallisen tilanne- / johtokeskuksen yhteyteen. Pelastustoimen valtakunnallinen tilannekeskustoiminta olisi tarkoituksenmukaista antaa Helsingin kaupungin, Vantaan ja Keravan ja Länsi-Uudenmaan sote-maakuntien hoidettavaksi.

Kansainvälisen pelastustoiminnan kalusto ja varusteet tulisi sijoittaa Pohjois-Savon sote-maakunnan alueelle pelastuspalvelumekanismiin rekisteröityjen muodostelmien tarvitseman kaluston osalta. Muun kansainväliseen avun erikoiskalusto tai pelastuslaitosten oma erikoiskalusto tulisi kyetä sijoittamaan maantieteellisesti ja uhkaperusteisesti tarkoituksenmukaisella tavalla koko Suomen alueella. Erikoiskaluston sijoituspaikkoina voisivat toimia esimerkiksi yliopisto sote-maakunnat.

Rauniopelastamistoimintaan kykeneviä muodostelmia ja erityiskalustoa olisi tarkoituksenmukaista koota pelastustoimen yhteistoiminta-alueille siten, että yliopisto sote-maakunnat toimisivat keskuspaikkoina. Pelastusmuodostelman kokonaisvahvuus muodostettaisiin sote-maakuntien yhteisen sopimuksen perusteella ympäröivien pelastuslaitosten henkilökunnasta esim. 1 ryhmä/ pelastuslaitos.

Peruste: Pelastustoimen rauniopelastamisen suorituskyvyn kehittäminen palvelee niin kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen, kuin myös kansallisen suorituskyvyn

kokonaisvaltaista kehittämistä. Toisena merkittävänä perusteena on maanalaisen rakentamisen yleistyminen (tunnelit, maanalaiset varastot, pysäköintihallit yms.) sekä kaivannaisteollisuuden (maanalaiset kaivokset) määrän voimakas kasvu sekä yhteiskunnallinen merkitys Suomessa. Maanalainen rakentaminen ja maanalla työskentely muodostavat pelastustoimelle uudenlaisen uhkaperusteen ja suorituskykyvaatimuksen rauniopelastamisen osa-alueella.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

8 § Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle:

Tavoitteisiin esitetään lisättäväksi pelastustoimen ict- järjestelmien kehittäminen ja korkean turvallisuuden verkon (TUVE) käyttöönottamisen strategiset tavoitteet.

Tavoitteisiin esitetään lisättäväksi pelastustoimen kansallisen kalustonhallintaohjelman kehittäminen sekä materiaalisen varautumisen ja huoltovarmuuden strategiset tavoitteet.

12 § Sisäministeriön aloite sote-maakunnan lisärahoituksen myöntämisestä

Sote-järjestämislain 50 § mukaan valtio voi osallistua sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvittavan valtakunnallisen alueellisen valmiuden ja varautumisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen tai poikkeuksellisten häiriötilanteiden hoitamiseen. Myös pelastustoimessa on vastaavia tarpeita. Pelastustoimen järjestämislain 12 § viittaa sote-maakuntien rahoituksesta annetun lain 12 §. Rahoituslain 12 § ei käsittele lisärahoitusta vaan valtionavustusta, lisärahoitusta käsitellään rahoituslain pykälissä 11 § Sote-maakunnan lisärahoitus ja 26 § Lisärahoituksen myöntäminen ja maksaminen. Tarkoitetaanko pelastustoimen järjestämislain 12 §:ssä lisärahoitusta vai valtionavustusta?

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä [Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä Kainuun pelastuslaitoksen palveluntuotanto toteutetaan jo nyt sote- maakunnan kokoisella vastuualueella, joten tältä osin sote-maakuntajako ei aiheuta merkittäviä muutoksia.]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin [Kunnilla on aivan keskeinen rooli sote-maakuntien perustamisessa, tehtävien siirtämisessä sekä rahoituksen turvaamisessa. Kuntien ja kuntien poliittisen johdon sitoutuminen ja vastuu ovat muutoksen toteuttamisen näkökulmasta (aikataulu) asiaa tarkasteltuna tarkoituksenmukainen (ainut) toimintamalli. Väliaikaisen toimielimen kokoonpanosta on sovittava välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Mikäli valmistelutoimielintä ei jostakin tekijästä johtuen ole asetettu viimeistään kahden kuukauden kuluessa lain voimaan tulosta, asettaisi valtioneuvosto valmistelutoimielimen valtiovarainministeriön esityksestä.]

38. Voimaannanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltoapiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin [Kuntien irtaimen omaisuuden siirto maakunnalle on korvattava käyvästä arvosta. Kuntien omaisuutta ei tule siirtää järjestämisvastuun mukana, vaan kuntien tulee saada omaisuuden siirtämisestä täysimääräinen korvaus (perustuslainsuoja). Vaikka katsottaisiinkin, että kuntien omaisuus ei nauti perustuslain 15 §:n mukaista omaisuuden suoja, kuntien verotusoikeuden nojalla rahoittama ja hankkima omaisuus on perustuslain 125 §:n kuntien itsehallintoa koskevan sääntelyn kautta omaisuudensuojan piirissä. Esityksen mukaan sote-maakuntien tulee vuokrata siirtyviin tehtäviin liittyvät tilat kunnilta siirtymäajaksi. Siirtymäajan jälkeisestä ajasta voi muodostua kunnille merkittävä riski ja lisäkustannus tilanteissa, joissa sote-maakunnalla ei olisi siirtymäajan jälkeen enää tarvetta kunnan omistamalle kiinteistölle. Kiinteistöjen uuden käyttötarkoituksen hankinta jäisi näin ollen kiinteistön omistajalle (kunta), joka voi osoittaa erityisen haasteelliseksi tilan

erityispiireiden johdosta (esim. terveyskeskus). Tämän vuoksi esitetään, että kuntien omaisuuden- ja taloudenhallinta huomioidaan kattavammin sote-maakuntien perustamisen yhteydessä.]

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäntely hyväksyttävä?

ei pääosin [Esitetty minimikompensaatoraja 0,7 kunnallisveroprosenttiyksikköä on liian korkea ja se tulee laskea 0,25 kunnallisveroprosenttiyksikköön. Kaikki siirtyvät omaisuuserät on huomioitava kompensoinnissa, myös nykyisten sote-kuntayhtymien peruspääoma.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä pääosin

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Voimaanpanolain 41 § 2 mom:

Muutos: Kunnalla on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettu korvaus siltä osin, kuin omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista välittömistä kustannuksista johtuva kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve ylittää 0,25 prosenttiyksikköä (korvausraja).

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Esitysluonnoksessa ei ole käsitelty tilannetta, jossa eri luottolaitokset irtisanovat siirtyvät luottonsa joko uudistukseen sisältyvien puutteellisuuksien vuoksi tai omista sisäistä syistä. Mikäli luotonantajat eivät hyväksy luottojen siirtoa, ne tulevat kuntayhtymien purkamisen yhteydessä

perustajakuntien maksettaviksi. Tämä mahdollinen tilanne tulisi käsitellä voimaannpanolaissa asianmukaisesti ottaen huomioon, että maakuntien lainojen rahoitusvastuun on tarkoitus siirtyä valtiolle.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin [Esitys on lähtökohtaisesti oikeansuuntainen ja pelastustoimen tehtävien määräytymistekijöissä huomioidaan tyydyttävällä tavalla myös sote-maakunnan ja harvaan asuttujen alueiden erityispiirteet sekä palveluntuotannon toteuttamisen haasteet. Kansallisella tasolla voidaan kuitenkin todeta, että pelastustoimen kokonaisrahoitustarve on merkittävästi suurempi, koska se ei huomioi mm. välttämättömiä toimintavalmiusohjeen sisällön mukaisia paloasemaverkon parantamishankkeita tai varallaolojärjestelmän myötävaikutuksella toteutetun valmiuden korvaamista aktiiviyöajalla.]

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1

päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

-

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Uusien sote-maakuntien rahoitus- ja maksuvalmiushuolto on esitetty järjestettäväksi tavalla, joka on heikennys nykytilaan. Suomussalmi kannattaa Kuntien takauskeskuksen esitystä siitä, että sote-maakuntien rahoitus- ja maksuvalmiushuolto ulotetaan pelkästään siirtyville lainoille tarkoitettun järjestelyn lisäksi myös maakuntien uusiin lainoihin ja maksuvalmiusjärjestelyihin. Maakuntien verotusoikeuden puuttuessa lainoille tarvitaan valtion takaus. Tämä olisi väliaikainen ratkaisu, joka väistyisi maakuntien verotusoikeuden ja takauskeskuksen jäsenyyden myötä.

Sote-maakuntien rahoituslain 7 §:n mukaan valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä palvelutarpeen muutos otetaan huomioon siihen määrään asti, että käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa 80 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta. 80 prosentin leikkuri voi johtaa talouden epätasapainoon Kainuun kaltaisissa maakunnissa, joissa sote-palvelujen kysyntään vaikuttavat tarvetekijät ovat korkeat. Palvelutarpeen kasvusta huomioon otettavaa määrässä tulisi olla liikkumavaraa maakunnissa, joissa tarvetekijät ovat korkealla eikä siitä syystä toimintaa pystytä samassa suhteessa tehostamaan.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

kyllä pääosin [Siirtomalli ei saa pysyvästi heikentää yhdenkään kunnan talouden tasapainoa.]

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin [Syrjäisyyden perusteella määräytyvän kunnan syrjäisyyden lisäosan määräytymisperusteita ei esitysluonnoksessa ole tuotu vielä tarkasti esille. Esityksen mukaan syrjäisyyden laskennassa otettaisiin huomioon tiestö, nykyisen linnunteitse tehtävän laskennan sijaan.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Yhteisöveron metsäerä tulee säilyttää nykyisellään ja se tulee tilittää kunnalle kokonaisuudessaan.

Lakiesityksen mukaan kunnan laskennallista verotuloa laskettaessa otetaan huomioon verontilityslain (532/1998) 3a §:ssä tarkoitettu laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisön tuloverosta (yhteisövero) sekä 50 prosenttia laskennallisesta kiinteistöverosta. Laskennallista kiinteistöveroa laskettaessa otetaan voimalaitoksista huomioon vain ydinvoimalaitokset. Suomussalmen kunta pitää tärkeänä, että esityksessä kiinteistövero-osuudessa ei oteta huomioon mm. vesi- ja tuulivoimaloita. Kyseessä on ns. haittaveroja, joiden tilitykset tulee jäädä kokonaisuudessaan kunnalle.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [Sote-maakunnan ylintä päätösvaltaa käyttää sote-maakuntavaltuusto. Sote-maakuntavaltuuston toimintaedellytykset voivat olla jossakin määrin ristiriidassa vahvan valtioneuvoston ja maakunnan järjestämisvastuuta korostavien tavoitteiden kanssa. Valtioneuvoston lisääminen pelastustoimen palveluiden järjestämisessä voi jossakin määrin olla perusteltua ja tukea pelastustoimen uudistuksen tavoitteiden toteutumista sekä pelastuslaitoksien palveluiden yhdenmukaisuutta koko Suomen alueella.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Pelastustoimen järjestämislain 8 § kuvattu yhdyspinta valtioneuvoston vahvistamiin tavoitteisiin (joka neljäs vuosi), 10 § kuvatut neuvottelut sisäministeriön ja sote-maakunnan välillä (vuosittain) sekä 13 § kuvattu vuosittain laadittava selvitys, joka toimitetaan sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle muodostavat yhdessä raskaan neuvottelu-, arviointi-, seuranta- ja valvontamekanismikonaisuuden. Kokonaisuuden selkeyttämiseksi voisi olla tarkoituksenmukaista keskittää johtaminen, ohjaus ja valvonta selkeästi yhteen paikkaan eli sisäministeriöön.]

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin [Järjestäjänä toimivan sote-maakunnan omavalvonta ja palveluntuotannon jatkuva arviointi sekä avoin tietojen vaihtaminen luovat edellytykset palvelujen laadun kehittämiseen sekä kustannustason nousun hillitsemiseen.]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin [Palkkaharmonisoinnin aiheuttamat muutoskustannukset on otettava esitystä laajalaisemmin huomioon pelastustoimen integroitussa entistä tiiviimmin osaksi ensihoidon palveluntuotantoketjukokonaisuutta. Integroitumisen, tehtäväkuvien ja tehtäväkohtaisten palkkojen sekä palkkausjärjestelmästä sopimisen yhteydessä on sovittava myös harmonisoinnin aikataulusta, joka ei voi olla kohtuuttoman pitkä. Toisena merkittävänä muutoskustannuksia aiheuttavan tekijänä ovat paloasema- ja palveluverkon uudistamishankkeet, joista merkittäviä muutoskustannuksia muodostuu toimintavalmiusohjeen edellyttämistä toimenpiteistä.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Kustannusten hallitsemisen ja riittävän rahoituksen turvaamiseksi olisi perusteltua ottaa lakiesityksessä tarkemmin kantaa ICT- muutoskustannusten kokonaisvaikutuksista jo talouden hallinnan ja ennakoitavuudenkin vuoksi. Esityksen mukainen takautuva kustannusten määrittäminen voi sisältää uhkan siitä, että ICT- muutoskustannukset eivät sisälly sote-maakunnan muutoskustannuksin täysimääräisesti ja pakollinen ICT-kustannuksen rahoittaminen joudutaan toteuttamaan muulla tavoin.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

talous

muuta, mitä?

hallinto ja johtaminen, omaisuusjärjestelyt

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Kainuun sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

- Parlamentaarinen komitea valmistelee vuoden 2020 loppuun mennessä selvityksen maakuntien verotusoikeusta ja monikanavarahoituksen purkamisesta. Tämän lisäksi käynnissä on parlamentaarinen selvitys aluehallinnosta ja monialaisista maakunnista. On tärkeää, että nämä kokonaisuudet otetaan jatkovalmistelussa huomioon.

- Yhtenä sote-uudistuksen tärkeänä tavoitteena on oltava terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämä edellyttääkin toiminnan painotuksen siirtämistä raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön sekä varhaiseen tukeen ja matalan kynnyksen palveluihin.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Heikkinen Erno
Suomussalmen kunta